

AUTORSTVO I VJERODOSTOJNOST BIBLIJE

Istraživanje božanskog autoriteta i očuvanja Svetog pisma

ISTRAŽIVAČI BIBLIJE

Sveobuhvatni prikaz povijesti, nadahnuća i
vjerodostojnosti Božje riječi

Tiskano izdanje

Iako kršćani općenito prihvaćaju Bibliju kao knjigu koja posjeduje božanski autoritet, razmjerno malo njih sposobno je jasno objasniti zašto zastupaju to mišljenje. Nutarnji dokazi njezine istinitosti i uzvišenost njezina učenja glavni su razlozi zbog kojih se njezino svjedočanstvo općenito prihvaća, a tako bi i trebalo biti. Ti su dokazi doista snažni i uvjerljivi u pogledu njezina božanskog autorstva i autoriteta. Ipak, Božji čovjek, koji želi biti potpuno opremljen istinom i naoružan protiv svakog napada skepticizma, trebao bi nastojati saznati što više o vremenu, načinu, okolnostima i drugim pojedinostima pod kojima je ona napisana. Kako je sačuvana od kvarenja? Zašto je u svom sadašnjem stanju dostojna našeg punog povjerenja? Razmotrimo, stoga, kakva svjedočanstva imamo o vjerodostojnosti Svetog pisma.

Iz brojnih izraza, referenci i citata u Novom zavjetu, od strane našega Gospodina i apostola, jasno je da se određeno tijelo spisa u to vrijeme smatralo božanskim autoritetom. Sveti spisi koji su tada postojali danas se nazivaju Starim zavjetom. Ono što su dodali naš Gospodin i apostoli naziva se Novim zavjetom.

Nijedna druga knjiga koju je svijet ikada poznavao nema takvu povijest kao Biblija. Njezino podrijetlo i autorstvo, njezina starost, njezino čudesno očuvanje — usred neusporedivog i neprestanog protivljenja koje ju je nastojalo uništiti — više je nego nevjerojatno. Njezina raznolikost i učenja čine Bibliju najčudesnijom knjigom na svijetu.

Ona je zbirka sastavljena od šezdeset i šest zasebnih knjiga koje je napisalo oko četrdeset različitih pisaca. Oni su živjeli u razmacima od više stoljeća, govorili su različite jezike i bili su podanici različitih vlada. Odrasli su čak i u različitim civilizacijama. Između Mojsijevih zapisa i Ivanovih spisa prošlo je više od 1500 godina.

Budući da nijedna druga pouzdana povijest ne datira tako daleko u prošlost kao Biblija, prisiljeni smo se uglavnom oslanjati na njezine vlastite nutarnje dokaze o podrijetlu, autorstvu i razlogu njezina postojanja. Njezine izjave moramo uskladiti s razumom. Ona mora biti u harmoniji sama sa sobom, s drugim poznatim činjenicama i s kasnijim razvojem događaja. Zapravo, cjelokupna se povijest oslanja na te iste parametre. Svo naše znanje o prošlim događajima — pa i o većini sadašnjih — oslanja se na iste te točke. Oni koji bi odbacili biblijsku povijest kao nedostojnu povjerenja, morali bi na istoj osnovi odbaciti svu povijest. Da bi bili potpuno dosljedni, ne bi smjeli vjerovati ničemu što nije pod njihovim osobnim opažanjem.

Ako su njezine izjave, jednom shvaćene, proturječne, ili ako su obojene predrasudama, možemo zaključiti da knjiga kao cjelina nije vrijedna našeg povjerenja. Ako se pozitivnim znanstvenim spoznajama dokaže da su neistinite, ili ako kasniji razvoj događaja dokaže da su njezina predviđanja netočna, to će pokazati neznanje ili nepoštenje autora Biblije. Tada bismo razumno mogli zaključiti da je cijela knjiga nedostojna povjerenja i trebali bismo je odbaciti.

Ali ako, naprotiv, ustanovimo da temeljito razumijevanje Biblije pokazuje da su njezine izjave u skladu jedna s drugom, možemo steći povjerenje u te izjave. Ako ne nosi dokaze predrasuda, ako su se mnoga njezina proročanstva doista ispunila, onda to stvara sigurnost u buduća ispunjenja. Ako je integritet njezinih pisaca očitovan neuljepšanim zapisima, onda imamo razloga vjerovati knjizi. Cijelo njezino svjedočanstvo — povijesno, proročko i doktrinarno — stoji ili pada zajedno. Znanost je još uvijek u povojima. Ipak, gdje god je postignuto pozitivno znanstveno znanje, ono bi trebalo — i ono doista potvrđuje — Bibliju.

NUTARNJI DOKAZI

Oni koji budu proučavali Bibliju bit će potpuno uvjereni u neoborive dokaze vjerodostojnosti Svetog pisma. Ti se dokazi nalaze u čistoći, skladu i uzvišenosti njezinih učenja. Izvan Svetog pisma nemamo kamo pogledati za izvještaj o okolnostima i motivima najranijih pisaca. Međutim, oni sami daju te informacije. Njihov integritet i očita istinitost u drugim stvarima dovoljan su jamac istinitosti i u ovome.

Naše prve jasne informacije o izvoru biblijskog svjedočanstva dolaze od Mojsija. Dobio je uputu da zakon i povijest zapiše u knjigu i stavi je u stranu kovčega radi čuvanja (Vidi Izlazak 17:14; 34:27; Ponovljeni zakon 31:9-26). Ta je knjiga ostavljena kao vodič narodu. Njoj su s vremena na vrijeme dodavali kasniji pisci. U vrijeme kraljeva, čini se da su bili imenovani pisari čiji je posao bio voditi pažljivu evidenciju o važnim događajima koji su se događali u židovskoj povijesti. Ti zapisi — Samuel, Kraljevi, Ljetopisi — sačuvani su i naknadno uvršteni uz Zakon. Proroci se također nisu ograničavali na usmeno poučavanje. Oni su također pisali, a u nekim su slučajevima imali pisare koji su bilježili njihova učenja (Vidi Jošua 1:8; 24:26; 1. Samuelova 10:25; 1. Ljetopisa 27:32; 29:29,30; 2. Ljetopisa 33:18,19; Izaija 30:8; Jeremija 30:2; 36:2; 45:1; 51:60). Kao rezultat toga imamo starozavjetne spise, sastavljene od povijesti, proročanstva i zakona, napisane pod božanskim vodstvom. Ti citati, kao i Pavlovo svjedočanstvo (2. Timoteju 3:15,16), dokaz

su tome.

Ovi su spisi zajednički nazivani "Zakon i proroci", a židovski narod je od Boga naučen da ih smatra spisima božanskog autoriteta i autorstva. Pisci su bili tek posrednici preko kojih ih je židovska nacija primila. Također su ih naučili cijeniti kroz čudesna Božja postupanja s njima kao narodom. Potvrdili su ih proroci, a proroci su tako bili potvrđeni kao Božji zastupnici (Vidi Izlazak 14:30,31; 19:9; 1. Kraljevima 18:21,27,30,36,39). Dalje su utvrđeni kao istiniti provođenjem zakona kako ga je Mojsije proglasio i zabilježio.

Politički interesi i religijsko štovanje Izraelaca, pod Božjim izravnim upravljanjem i zaštitom, ujedini su se u očuvanju i zaštiti ovih spisa od zagađenja. Religijski su s pravom smatrani s najdubljim poštovanjem. Politički su bili jedino jamstvo koje je narod posjedovao protiv despotizma. Židovski prepisivači odnosili su se prema tim dokumentima s velikim strahopoštovanjem. Vrlo mala pogreška u prepisivanju često ih je vodila do toga da unište rad i počnu ispočetka. Josip Flavije kaže da se kroz sva prošla stoljeća nitko nije usudio ništa dodati, oduzeti ili premjestiti bilo koji dio Svetog pisma.

Tijekom nazadovanja židovske nacije, pod idolopokloničkom upravom Roboamovih nasljednika, ovi su Sveti spisi pali u zaborav i bili gotovo zanemareni. Unatoč tome, čini se da nikada nisu bili uklonjeni sa svog mjesta. U reformaciji koju je vodio Jošija, ponovno su izneseni na vidjelo. Ponovno su, tijekom babilonskog sužanjstva, Izraelci izgubili ovu knjigu iz vida, iako se čini da su se običavali sastajati u malim skupinama kako bi ih poučavali pisari. Ti su pisari ili poučavali Zakon po sjećanju ili iz kopija koje su posjedovali. Kada su se Židovi vratili u Jeruzalem, Pismo je ponovno izneseno. Ezra i njegovi suputnici javno su čitali zakon narodu, komentirajući ga i objašnjavajući (Nehemija 8:1-8). Ovo javno čitanje Pisma bilo je jedino sredstvo da ono ostane prisutno među narodom. Tisak je još bio nepoznat, a cijena rukopisne kopije bila je izvan dosega običnih ljudi. Vrlo malo njih bi ih znalo pročitati čak i da su ih imali. U vrijeme našega Gospodina, ovi starozavjetni spisi postojali su u biti onako kako ih imamo danas, i po sadržaju i po rasporedu.

Jedan od najjačih dokaza autentičnosti starozavjetnih spisa nalazi se u činjenici da su naš Gospodin i apostoli stalno navodili zakon i proroke kao autoritet. Dok je Gospodin osuđivao iskvarenost

židovske crkve i njihove tradicije, kojima su obezvjeđivali Božju riječ, nije ni nagovijestio bilo kakvu iskvarenost u tim Svetim spisima. Samo ih je hvalio, pozivao se na njih i citirao ih kao dokaz svojih tvrdnji.

Zapravo, različiti dijelovi cijele knjige povezani su međusobnim potvrđivanjem različitih pisaca. Odbaciti jedan dio znači narušiti cjelovitost svega. Svaka knjiga nosi vlastito svjedočanstvo i stoji na vlastitim dokazima vjerodostojnosti. Ipak, svaka je knjiga povezana sa svima ostalima, kako njihovim zajedničkim duhom i skladom, tako i međusobnim potvrđivanjem. Razmotrite, primjerice, potvrdu izvještaja o stvaranju u zapovijedi zakona koja se odnosi na subotnji dan — Izlazak 20:11. Također usporedite Ponovljeni zakon 23:4,5; Jošua 24:9; Mihej 6:5; 2. Petrova 2:15; Juda 11-13; Izaija 28:21; Habakuk 3:11; Matej 12:40.

NOVI ZAVJET

Najranija poznata kopija Novog zavjeta napisana je na sirijskom jeziku. Njezin se datum procjenjuje na oko 100. godinu po Kr. Čak i u to rano doba sadržavala je iste knjige kao i danas, uz iznimku Druge Petrove poslanice, Treće Ivanove poslanice, Jude i Knjige Otkrivenja. A za ove izostavljene knjige znamo da su napisane pred kraj prvog stoljeća i vjerojatno do tada nisu bile široko cirkulirane među kršćanskim zajednicama. Međutim, sve knjige Starog i Novog zavjeta kakve danas imamo pojavljuju se na grčkom jeziku u Sinajskom rukopisu, najstarijem poznatom grčkom rukopisu, čiji je datum oko 350. godine po Kr.

Prvih pet knjiga Novog zavjeta su povijesne i iznose jasan i povezan izvještaj o životu, karakteru, okolnostima, učenjima i djelima Isusa iz Nazareta. Sam Isus je tvrdio da je on Mesija obećan u starozavjetnim spisima i u potpunosti je dokazao svoje tvrdnje. Četiri izvještaja evanđelista, iako se razlikuju u izričaju, u suglasju su u svojim izjavama. Svaki od njih zabilježio je neke važne stavke koje su drugi naizgled previdjeli. Ovi evanđelisti zabilježili su i svjedočili o događajima o kojima su imali izravno znanje. Apostol Ivan kaže: "Ono što smo vidjeli i čuli, to vam navješćujemo — ono što bijaše od početka (početka Gospodinove službe), što smo čuli, što smo vidjeli svojim očima, što smo promatrali i što su naše ruke opipale o Riječi života; jer se život očitovao, i vidjeli smo, i svjedočimo" (1. Ivanova 1:1-3). Oni također svjedoče da su vidjeli Krista nakon njegova uskrsnuća. Peta knjiga iznosi dragocjen izvještaj o djelima apostola nakon

njihova pomazanja svetim duhom. Ona opisuje uspostavu kršćanske crkve, kao i prvo propovijedanje radosne vijesti poganima.

Poslanice su apostoli pisali različitim lokalnim zajednicama ili crkvama. Naloženo je da se javno čitaju i razmjenjuju među crkvama. Njihovi su pisci za njih zahtijevali isti autoritet koji se tražio za starozavjetne spise (1. Solunjanima 5:27; Kološanima 4:16; 2. Petrova 3:2, 15, 16; Hebrejima 1:1,2 i 2:1-4). Ta su pisma i pet povijesnih knjiga pažljivo čuvale različite zajednice te su služili kao autoritet u pitanjima doktrine.

Apostolska pisma su s posebnom pažnjom čuvana i šticeana od strane raznih zajednica rane crkve. Novi zavjet je upotpunjen Knjigom Otkrivenja potkraj prvog stoljeća po Kr., nakon čega su se ove poslanice počele sakupljati radi trajnijeg očuvanja. Izvorni primjerci i Starog i Novog zavjeta su, naravno, odavno nestali, a najstariji rukopis (Sinajski) procjenjuje se da je napisan oko tri stoljeća nakon Kristove smrti. Oni ranijeg datuma ili su uništeni u progonima koje je crkva trpjela ili su istrošeni uporabom. Ti najstariji rukopisi čuvaju se s velikom pažnjom u muzejima i knjižnicama Europe. Sinajski rukopis može se vidjeti izložen u British Museumu u Londonu. Tijekom srednjeg vijeka, kada su prevladavali neznanje i iskvarenost, a Biblija bila skrivena u samostanima daleko od naroda, Bog je i dalje provodio svoje djelo. Pismo je sačuvano od uništenja čak i usred Sotonina uporišta, otpadničke Rimske crkve. Omiljeno zanimanje redovnika tijekom srednjeg vijeka bilo je prepisivanje rukopisa Novog zavjeta, koji su se cijenili više kao relikvije nego kao Božja živa autoritativna riječ. Na njih se gledalo baš kao što se ponekad nađu u domovima mnogih svjetovnih ljudi — raskošne Biblije koje se rijetko otvaraju. Kaže se da takvih rukopisa danas ima više od dvije tisuće, različitih datuma od četvrtog do petnaestog stoljeća. Mirna osama tih redovnika dala im je posebne prilike za pažljivo prepisivanje, a ponekad su godine trošene na prepisivanje jednog jedinog rukopisa.

POUZDANOST DANAŠNJIH PRIJEVODA

U nekim umovima postoji ideja da se tijekom stoljeća Pismo uvelike iskvarilo i da je stoga vrlo nesiguran temelj za vjeru. Oni razmišljaju da je to svakako za očekivati od knjige koja je preživjela toliko stoljeća i na koju su se pozivale tolike različite frakcije kao na božanski autoritet. Ističu da je

većina može čitati samo uz pomoć pristranih prevoditelja — te da se kasne revizije knjige smatraju priznanjem te pretpostavljene činjenice. Međutim, oni koji su upoznati s načinom na koji su drevni rukopisi Pisma čuvani stoljećima, pažljivo kopirani, marljivo uspoređivani i prevedeni od strane pobožnih i učenih lingvista, čiji je rad potom bio podvrgnut najučtenijoj i najstrožoj kritici — spremni su uvidjeti da takva ideja nipošto nije ispravna niti razumna. Neinformiranima bi ovi prigovori mogli izgledati valjani.

Činjenica je da Pismo, kakvo danas nalazimo, nosi nutarnje dokaze svoje izvorne čistoće. Danas su dostupna obilna sredstva, kako nutarnja tako i vanjska, tako da pažljiv proučavatelj može otkriti bilo koju pogrešku koja se mogla uvući prijevarom ili slučajno. Iako u našem uobičajenom prijevodu ima nekih pogrešaka u prijevodu i nekoliko interpolacija (umetaka), stručnjaci općenito priznaju da je on u cjelini izvanredno dobar prijepis Svete riječi.

Prije izuma tiska, prepisivanje Pisma, koje je bilo vrlo sporo i naporno, stvaralo je znatnu opasnost od pogrešaka u transkripciji. Bile su moguće pogreške poput slučajnog izostavljanja riječi ili odlomka, zamjene jedne riječi drugom ili pogrešnog razumijevanja riječi tamo gdje je prepisivač pisao po diktatu druge osobe. I opet, ponekad bi se margina mogla zamijeniti za dio teksta i prepisati kao takva. Zapravo, na te se načine uvuklo vrlo malo pogrešaka, a čini se da su neke druge namjerno umetnute. No različite su okolnosti djelovale kako bi očuvale integritet Svetog pisma, ali i kako bi razotkrile pogreške koje su se u njega uvukle.

Vrlo rano u kršćanskoj eri napravljeni su prijevodi novozavjetnih spisa na nekoliko jezika. Različite frakcije koje su se već bile razvile i nastavile postojati možda bi bile voljne dodati ili oduzeti od izvornog teksta kako bi svojim tvrdnjama dale privid biblijske potpore. Ali oni su jedni druge vrlo pažljivo promatrali kako to ne bi učinili. Da su uspjeli iskvariti tekst na jednom jeziku, drugi bi prijevod to očitovao.

Čak je i Douay verzija, koja se svojevremeno koristila u Rimokatoličkoj crkvi, u većini aspekata u biti ista kao i King James prijevod. Činjenica da su tijekom "mračnog doba" spisi praktički bili odbačeni, zamijenjeni dekretima papa i koncila, nesumnjivo je učinila nepotrebnim ozbiljno mijenjanje teksta. Sve to u vrijeme kada su drski, zli ljudi imali obilje moći da to učine. Ljudi koji bi kovali zavjere izdaje, poticali ratove i činili ubojstva radi napretka papinske hijerarhije, kao što znamo da je činjeno, bili bi

dovoljno drski za bilo što. Tako je dubina neznanja u mračnom srednjem vijeku poslužila za zaštitu i očuvanje čistoće Božje riječi, tako da njezino jasno svjetlo posebno sja na dva kraja evanđeoskog doba (1. Korinćanima 10:11). Postoji nekoliko interpolacija koje su se usudili napraviti kao potporu lažnim tvrdnjama papinstva, a napravljene su upravo kad se sumrak "mračnog doba" spuštao na čovječanstvo. One su sada postale jasno vidljive zbog nedostatka sklada s kontekstom, njihova antagonizma s drugim stihovima te zbog njihova odsustva u najstarijim i najpotpunijim i najpouzdanijim rukopisima.

RELATIVNA VRIJEDNOST DREVNIH RUKOPISA

Što se tiče relativne vrijednosti drevnih rukopisa, citiramo sljedeće komentare njemačkog učenjaka Constantinea Tischendorfa, koji je proveo mnogo godina marljivo tražeći i uspoređujući razne drevne rukopise i prijevode Pisma na mnogim jezicima. On nam je izložio rezultate svog istraživanja u pažljivom prikazu raznih odstupanja engleske "Authorized Version" (King James) Novog zavjeta od tri najstarija i najvažnija rukopisa.

Gospodin Tischendorf kaže: "Već za vladavine Elizabete engleska je nacija posjedovala autorizirani prijevod, koji su izvršili biskupi pod vodstvom nadbiskupa Parkera; a on je pola stoljeća kasnije, 1611. godine, revidiran po nalogu Jakova Prvog od strane tijela učenih teologa i postao je sadašnja 'Authorized Version'. Utemeljena na grčkom tekstu koji su u to vrijeme prihvaćali protestantski teolozi, i prevedena uz stručnost i savjesnu pažnju, ova verzija Novog zavjeta zaslužno je postala predmetom velikog štovanja i istinsko nacionalno blago engleske crkve. Jedino njemačka crkva u Lutherovom Novom zavjetu posjeduje blago slične vrijednosti..."

"Authorized Version, poput Lutherove, napravljena je prema grčkom tekstu koji su Erazmo 1516. i Robert Stephens 1550. godine oblikovali prema rukopisima kasnijeg datuma od desetog stoljeća. Jesu li ti rukopisi bili potpuno pouzdani — drugim riječima, jesu li prikazivali apostolski izvornik što je savršenije moguće — dugo je bilo predmetom marljivog i učenog istraživanja. Od šesnaestog stoljeća otkriveni su grčki rukopisi daleko veće starosti od onih Erazmovih i Stephensovih; kao i drugi na latinskom, sirijskom, koptskom i gotskom, na koje je jezike sveti tekst preveden između drugog i četvrtog stoljeća; dok su u djelima crkvenih otaca,

od drugog stoljeća nadalje, pronađeni i uspoređeni brojni citati iz Novog zavjeta... Većina onih koji razumiju tu temu slaže se u jednome, a to je da se najstariji primjerci više približavaju izvornom tekstu od onih kasnijih."

"Providnost je za Novi zavjet odredila više izvora najveće starosti nego što posjeduje sva stara grčka literatura zajedno. A od njih, Christianovi učenjaci dugo su posebno cijenili dva rukopisa jer, uz svoju veliku starost, sadrže gotovo cijeli Stari i Novi zavjet. Od ta dva, jedan se nalazi u Vatikanu, a drugi u British Museumu. Unutar posljednjih deset godina broju je dodan i treći, koji je pronađen na gori Sinaj i sada je u Sankt Peterburgu. Ova tri rukopisa nesumnjivo stoje na čelu svih drevnih kopija Novog zavjeta i prema njihovom standardu treba uspoređivati i ispravljati kako rana izdanja grčkog teksta, tako i moderne verzije. Učinak usporedbe uobičajenog engleskog teksta s najstarijim autoritetima jednako će često razotkriti slaganje kao i neslaganje. Istina, tri spomenuta velika rukopisa međusobno se razlikuju i po starosti i po autoritetu, te se ni za jednoga od njih ne može reći da stoji toliko visoko da je njegov jedini pravorijek dovoljan da utiša svako proturječje. Ali tretirati takve drevne autoritete s prezirom bila bi ili neopravdana oholost ili krivnja zbog nemara; i doista bi bilo pogrešno shvaćanje putova Providnosti ako, nakon što su ti dokumenti sačuvani kroz sve opasnosti četrnaest ili petnaest stoljeća i predani sigurno u naše ruke, ih ne bismo primili sa zahvalnošću kao najvrjednije instrumente za rasvjetljavanje istine."

"Može se prigovoriti da se naš pothvat protivi istinskom štovanju; te da ćemo izlaganjem netočnosti engleske verzije donijeti diskreditaciju djelu koje je stoljećima bilo predmet ljubavi i štovanja kako u javnom tako i u privatnom životu. Ali oni koji bi proces znanstvene kritike i testiranja koji predlažemo nazvali nepoštovanjem, uvelike griješe. Nama se najpobožnijim putem čini ne prihvatiti ništa kao Božju riječ što nije dokazano da to doista jest svjedočanstvom najstarijih, a time i najsigurnijih svjedoka koje nam je On stavio u ruke. S tim ciljem i namjerom pisac se bavio proteklih trideset godina pretražujući ne samo knjižnice Europe, nego i najskrivenije samostane Istoka, kako u Africi tako i u Aziji, tražeći najstarije rukopise Biblije; i učinio je sve što je u njegovoj moći da prikupi najvažnije od takvih dokumenata, da ih sredi i objavi na korist kako sadašnjem dobu tako i potomstvu, kako bi utvrdio izvorni tekst svetih pisaca na temelju najpažljivijeg istraživanja."

"Prvi od tih velikih rukopisa koji je došao u posjed Europe bio je Vatikanski kodeks. Odakle ga je Vatikanska knjižnica nabavila nije poznato; ali se pojavljuje u prvom katalogu te zbirke koji datira iz 1475. godine. Rukopis obuhvaća i Stari i Novi zavjet. Od Novog sadrži četiri evanđelja, Djela apostolska, sedam katoličkih poslanica [poznatih kao apokrif], devet Pavlovih poslanica i Poslanicu Hebrejima do 9:14, od kojeg stiha pa do kraja Novog zavjeta nedostaje; tako da nedostaju ne samo zadnja poglavlja Hebrejima, već i poslanice Timoteju, Titu i Filemonu, kao i Otkrivenje. Posebnosti pisanja, raspored rukopisa i karakter teksta — osobito određena vrlo upečatljiva čitanja — sve to zajedno upućuje na to da je kodeks izrađen u četvrtom stoljeću, vjerojatno oko njegove sredine."

"Aleksandrijski kodeks kralju Karlu Prvom 1628. godine poklonio je Ćiril Lukaris, patrijarh carigradski, koji ga je sam donio iz Aleksandrije, gdje je ranije bio patrijarh i po kojem mjestu je dobio ime. Sadrži i Stari i Novi zavjet. Od Novog nedostaju sljedeći odlomci: Matej 1:1 do 25:6; Ivan 6:50 do 8:52; 2. Korinćanima 4:13 do 12:6... Čini se da je napisan sredinom petog stoljeća."

"Sinajski kodeks imao sam sreću otkriti 1844. i 1859. godine u samostanu svete Katarine na gori Sinaj, od kojih sam ga potonje godine donio u Rusiju caru Aleksandru Drugom, na čiji je poticaj poduzeto moje drugo putovanje na Istok. Sadrži i Stari i Novi zavjet — potonji je savršen, bez gubitka ijednog lista. Sva razmatranja koja idu u prilog određivanju datuma rukopisa vode do zaključka da Sinajski kodeks pripada sredini četvrtog stoljeća [oko 350. god. po Kr.]. Doista, dokazi su jasniji u ovom slučaju nego u slučaju Vatikanskog kodeksa; i nije nevjerovatno (što ne može biti slučaj s Vatikanskim rukopisom) da je to jedan od pedeset primjeraka koje je car Konstantin 331. godine naložio da se izrade za Bizant pod nadzorom Euzebija Cezarejskog. U tom slučaju prirodan je zaključak da ga je iz Bizanta monasima svete Katarine poslao car Justinijan, osnivač samostana. Cijeli kodeks objavio je njegov otkrivač po nalogu ruskog cara 1862. godine s najvišom točnošću i u doista veličanstvenom obliku, a novozavjetni dio izdan je u prijenosnom obliku 1863. i 1865. godine."

"Ova razmatranja pokazuju da prvo mjesto među tri velika rukopisa, i po starosti i po opsegu, zauzima Sinajski kodeks, drugo Vatikanski, a treće Aleksandrijski. I ovaj poredak u potpunosti potvrđuje tekst koji prikazuju, a koji nije samo onaj koji je bio prihvaćen na Istoku u vrijeme kada su kopirani; nego, budući da su ih pisali aleksandrijski prepisivači koji su slabo znali grčki i stoga nisu dolazili u iskušenje da rade izmjene, ostaju u visokom stupnju vjerni tekstu koji je bio prihvaćen u

velikom dijelu kršćanskog svijeta u trećem i drugom stoljeću. Dokaz tome je njihovo slaganje s najstarijim prijevodima — naime, takozvanim 'Italicom', napravljenim u drugom stoljeću u prokonzularnoj Africi; sirijskim evanđeljima istog datuma, sada prebačenim iz samostana nitrijske pustinje u British Museum; i koptskom verzijom iz trećeg stoljeća. To se potvrđuje i njihovim slaganjem s najstarijim crkvenim ocima, kao što su Irenej, Tertulijan, Klement i Origen."

"Ove opaske odnose se na Sinajski kodeks — koji je izuzetno blizak u svom slaganju s 'Italic' verzijom — više nego na Vatikanski rukopis, a još više nego na Aleksandrijski, koji je međutim daleko vrijedniji u Djelima, Poslanicama i Apokalipsi nego što je u Evanđeljima... Nijedno djelo antičke grčke klasične književnosti ne može se pohvaliti trima takvim izvornim svjedocima kao što su Sinajski, Vatikanski i Aleksandrijski rukopisi u pogledu integriteta i točnosti njezina teksta. Činjenica da su oni dostupni u slučaju knjige koja je istovremeno najsvetija i najvažnija na svijetu, doista je razlog za najdublju zahvalnost Bogu."

DRUGA SREDSTVA PROVJERE

Još jedno izvanredno sredstvo za očuvanje i provjeru novozavjetnih spisa je njihovo učestalo citiranje u drugim djelima. Origen, koji je pisao u ranom dijelu trećeg stoljeća, citira 5745 odlomaka iz svih knjiga Novog zavjeta; Tertulijan (200. god. po Kr.) navodi više od 3000 citata iz novozavjetnih knjiga; Klement (194. god. po Kr.) citira 380 odlomaka; Irenej (178. god. po Kr.) citira 767 odlomaka; Polikarp, koji je pogubljen 165. godine po Kr. nakon što je služio Kristu 86 godina, citirao je 36 odlomaka u jednoj jedinoj poslanici; Justin Mučenik (140. god. po Kr.) također citira iz Novog zavjeta. To su sve bili kršćanski pisci; a osim njih, Pismo su uvelike citirali i poganski i nevjernički pisci, među njima Celzo (150. god. po Kr.) i Porfirije (304. god. po Kr.).

Doista, cijeli Novi zavjet, uz iznimku desetak stihova, pronađen je raspršen kao citati kroz razna djela koja su još uvijek sačuvana. I da je svaka kopija Novog zavjeta bila uništena od strane neprijatelja, knjiga bi se mogla reproducirati iz tih citata sadržanih u spisima ranih kršćana i njihovih neprijatelja. Sredstva za očuvanje Pisma bila su tako izuzetno potpuna, i s obzirom na neusporedivo protivljenje na koje su naišla, svjedoče o božanskoj brizi u njihovu očuvanju. Sredstva za njihovu provjeru i za dolazak do razumijevanja istih u Božje određeno vrijeme nisu ništa manje izvanredna. Nijedna druga knjiga na svijetu nikada nije imala takvu pažnju kao ova. Trud koji je utrošen u pripremu potpunih konkordancija, indeksa, raznih prijevoda

itd. bio je ogroman; a rezultati za proučavatelje Biblije su neprocjenjive vrijednosti. I dok prepoznajemo Božju providnost u svemu tome, trebali bismo i doista cijenimo taj trud njegove djece i njihovu veliku službu nama. Međutim, moramo izjaviti da potpuno odbacujemo kao beskoristan trud koji je utrošen na mnoga takozvana teološka djela, koja nisu ništa više od jadnih napora da se podrže isprazne ljudske tradicije, čiji bi nagomilani golemi svesci doista činili spomenik ljudske gluposti.

Sada, u "vrijeme kraja", kada prorok Danijel (Danijel 12:9, 10) izjavljuje da će "mudri (krotka i vjerna Božja djeca) razumjeti", nalazimo ova čudesna pomagala koja nam dolaze u pomoć. Paralelno s tim dogodilo se opće širenje inteligencije i obrazovanja te stavljanje Biblije u ruke naroda, čime im je omogućeno da koriste pruženu pomoć. S obzirom na sve to, naš jedini razumni zaključak mora biti da je ova čudesna knjiga bila potpuno pod božanskim nadzorom u svojoj pripremi i u svom postupnom i pravovremenom razotkrivanju razumu; a ipak je sve to postignuto putem ljudskih posrednika. Od onih koji su previše nemarni ili previše ravnodušni, ili koji dopuštaju sebi da budu previše zaokupljeni životnim brigama da bi joj posvetili studijsko ispitivanje, ne treba očekivati da shvate težinu njezina autoriteta i njezine pune dokaze vjerodostojnosti. Svjesni smo činjenice da u ovim danima kada je tiskarska vještina preplavila svijet literaturom svake vrste, dobrom, lošom i osrednjom, netko može razumno odgovoriti: Ne možemo sve ispitati. Vrlo točno, ali ova knjiga polaže pravo superiornije od bilo koje druge knjige na svijetu, i nitko nije toliko opravdan u tome da je stavi na policu kao što bi to učinio s Kuranom ili Vedama.

Samo postojanje takve knjige, prožete takvim duhom pravde, mudrosti, ljubavi i moći, koja otkriva takvu radosnu vijest velikog veselja svim ljudima, koja ima takvu povijest i autorstvo te sadrži tako raznolike informacije — povijesne, znanstvene i moralne — temelj je za vjeru. A to što je tako izvanredno sačuvana toliko stoljeća, iako se tome tako nasilno protivilo, dovoljno je da probudi barem sumnju o njezinoj vrijednosti i da zahtijeva pažnju i istraživanje svakog razumnog uma. Pravo ove knjige na našu pozornost daleko je veće od bilo koje druge. Ti razumni zahtjevi vide se već na njezinoj površini, dok svaki sustavan i pravilno usmjeren napor istraživanja nagrađuje marljivog proučavatelja obilnim dokazima njezine istinitosti i njezine vrijednosti.

INSPIRACIJA BIBLIJE

Biblija tvrdi da je knjiga napisana pod božanskom inspiracijom (nadahnućem). Riječ inspirirati znači udahnuti, uliti, ispuniti, udahnuti — kao što se pluća ispunjavaju zrakom (Vidi Websterov rječnik). Stoga, kada se kaže da su određena pisma ili zapisi pobožnih ljudi dani nadahnućem Božjim (2. Timoteju 3:16), to znači da su ti ljudi bili na neki način, bilo čudesnim ili prirodnim sredstvima, nadahnuti od Boga ili dovedeni pod Njegov utjecaj. On ih je koristio u govorenju ili pisanju onih riječi koje je želio izraziti. Proroci i apostoli svi su tvrdili takvu inspiraciju. Petar kaže: "Proročanstvo nikada nije bilo doneseno voljom ljudskom, nego su ljudi Božji govorili pokrenuti svetim duhom" (2. Petrova 1:21).

Preko Mojsija imamo Božji zakon i jedinu postojeću vjerodostojnu povijest čovječanstva od stvaranja Adama pa do njegova vremena, koja pokriva razdoblje od oko 2500 godina. Iako su Mojsije i drugi biblijski pisci bili sveti ljudi, nadahnuti čistim motivima i svetim žarom, te iako osobni ponos i ambicija nisu bili dio njihova duha, saznajemo da je Mojsije bio nadahnut poznavanjem Božjeg zakona. Primio je i njezina velika načela i njezine detaljne upute za slavljenje njezinih tipičnih ceremonija izravnom objavom od Boga na gori Sinaj, a djelomično kod gorućeg grma na Horebu itd.

Što se tiče njegovih povijesnih zapisa, Mojsije je očito bio vođen od Boga u redosljed i izlaganju u njezinu sadašnjem potpunom i povezanom obliku povijesti svijeta do njegova dana. Taj je izvještaj zapravo velikim dijelom bio povijest njegove vlastite obitelji unazad do Adama, s izvještajem o stvaranju koji je Bog nedvojbeno dao Adamu dok je on još bio u zajedništvu u Edenu. Niti se ispravno prenošenje obiteljskih informacija, koje pokriva razdoblje od preko 2300 godina, čini nemogućim ili podložnim zagađenju kakvo bi danas bilo. Osim činjenice da se prenosila kroz bogobojaznu obiteljsku liniju Šeta, treba zapamtiti da u to vrijeme tijela, mozgovi i sjećanja ljudi nisu bili tako slabi kao što su sada i kakvi su postali nakon potopa. Dugi životi dvojice ljudi povezuju Adama s obitelji Abrahama, obitelji saveza naklonosti — s Izakom, tipičnim sjemenom obećanja. Ta dvojica ljudi bili su Metušalah i Šem. Metušalah je imao preko 200 godina kada je Adam umro te je stoga imao obilnu priliku za informacije iz prve ruke. Šem, Noin sin, bio je suvremenik s Metušalahom 98 godina, a s Izakom 50 godina. Tako su ta dvojica živih, bogobojaznih ljudi djelovali kao Božji povjesničari kako bi priopćili Njegove objave i postupanja obitelji u kojoj su se centrirala obećanja, od kojih je Mojsije bio jedan od perspektivnih nasljednika.

OD ADAMA DO MOJSIJA

Prikaz linije nasljeđivanja s pet posrednika:
(1) Metušalah, (2) Šem, (3) Izak, (4) Levi, (5) Amram.

Osim ovih činjenica, imamo izjavu Josipa Flavija da su Metušalah, Noa i Šem, godinu dana prije potopa, upisali povijest i otkrića svijeta na dva spomenika od kamena i cigle koji su još uvijek stajali u Mojsijevo vrijeme. Što se tiče zapisa proroka, njihovi predani, pobožni životi svjedoče o njihovoj iskrenosti. Njihovi su životi bili utrošeni za Boga i u obrani pravednosti, a ne radi dobitka i svjetovne časti. A što se tiče dokaza da je Bog djelovao preko njih i da su oni tek izražavali Njegove poruke, kako Petar izjavljuje, to se nalazi u ispunjenju njihovih predviđanja.

To nas dovodi do ispitivanja nadahnuća Novog zavjeta. Za četiri evanđeoska izvještaja i knjigu Djela apostolskih, koji su tek povijesni izvještaji, moglo bi se sa znatnom snagom tvrditi da nikakva inspiracija nije bila potrebna. Ali moramo zapamtiti da budući da je bila Božja volja da se važna djela i učenja našega Gospodina i njegovih učenika prenesu radi informiranja i vođenja njegove Crkve kroz cijelo doba, bilo je nužno da Bog, čak i dok je ostavljao pisce slobodnima da zabilježe te istine u svom osobnom stilu izražavanja i rasporeda, ipak vrši nadzor nad svojim djelom. U tu svrhu činilo bi se razumnim da On uzrokuje okolnosti koje će dozvati u sjećanje jednom ili drugom od njih stavke i detalje koji bi inače, u tako sažetom izvještaju o tako važnim stvarima, bili previdjeli. I to nije bilo ništa manje djelo Božjeg duha, sile ili utjecaja od onih uočljivijih i neobičnijih očitovanja preko proroka.

Apostol Petar nam govori da proroci starog vremena često nisu razumjeli vlastite izjave, što i sami priznaju (1. Petrova 1:12; Danijel 12:4,8-10). Trebali bismo zapamtiti da dvanaestorica apostola (Pavao koji je zauzeo Judino mjesto — Galaćanima 1:17; 1. Timoteju 2:7) nisu samo ispunjavali službu apostola — ili posebno imenovanih učitelja i tumača Evanđelja — nego su oni također, osobito Petar i Pavao i Ivan, ispunjavali službu proroka. Dobili su duh mudrosti i razuma kojim su mogli razumjeti i objasniti prethodno nejasna proročanstva. Povrh toga vjerujemo da su bili pod vodstvom i

nadzorom Gospodina do te mjere da su njihova upućivanja na stvari buduće od njihova vremena, stvari koje stoga tada nisu trebale biti u potpunosti shvaćene, bila vođena. To je bilo točno do mjere daleko iznad njihova shvaćanja, te su posljedično bile jednako proročke kao i izjave starozavjetnih proroka. Ilustracije toga nalaze se u Otkrivenju apostola Ivana, u Petrovom simboličnom opisu Dana Gospodnjeg (2. Petrova 3:10-13), te u brojnim referencama na isto razdoblje od strane Pavla.

Među tim proročanstvima bile su neke stvari teško razumljive čak i Petru (2. Petrova 3:16), a tada tek djelomično i samom Pavlu. Pavlu je, međutim, bilo dopušteno vidjeti buduće stvari jasnije od drugih svog vremena. U tu svrhu dane su mu posebne vizije i objave koje mu nije bilo dopušteno obznaničiti drugima (2. Korinćanima 12:1-4), ali koje su, unatoč tome, utjecale i obojile njegova kasnija učenja i njegove poslanice. I upravo te stavke koje su Petru bile čudne i koje je nazvao "teško razumljivima", upravo su one stavke koje sada, u Božje određeno vrijeme, za koje su bile namijenjene, tako veličanstveno rasvijetljaju ne samo Petrova proročanstva i Ivanovo Otkrivenje, nego cijelu riječ i Božju plan, kako bi Božji čovjek bio potpuno opremljen (2. Timoteju 3:16,17).

Da je rana crkva smatrala zapise i učenja apostola drugačijima od svih ostalih u autoritetu, vidljivo je iz ranog rasporeda tih spisa zajedno i držanja odvojeno od njih, kao apokrifnih, drugih dobrih spisa drugih dobrih ljudi. A ipak je bilo, čak i u danima apostola, ambicioznih ljudi koji su poučavali drugo evanđelje i zahtijevali za sebe počasti posebnih objava i autoriteta kao apostoli i učitelji ništa manjega autoriteta od dvanaestorice apostola. I ambiciozni ljudi iste vrste od tada su se s vremena na vrijeme pojavljivali — čije bi tvrdnje, ako bi se priznale, ne samo postavile njih na rang daleko iznad Pavla, glavnog od apostola, nego bi njihova učenja težila potpunom diskreditiranju, kao "babljih priča", cijele priče o otkupljenju i oprostjenju grijeha kroz krv križa. Ti tobožnji apostoli, hvalisavi, ponositi, visokoumni, imaju "drugo evanđelje", izvrtnje Kristova evanđelja. Iznad svega oni preziru i nastoje diskreditirati Pavlove riječi koji je tako jasno, snažno i logično podigao standard vjere i ukazao na križ — otkupninu — kao siguran temelj, i koji je tako jasno pokazao da će se pojaviti pseudoapostoli, lažni apostoli, i zavesti mnoge.

Nije bila potrebna samo inspiracija za pisanje Božjeg plana, nego je potrebna i inspiracija od Sve-mogućeg za davanje razumijevanja te objave. Ipak, ova inspiracija je drugačije vrste. Kada netko shvati da je grešnik, slab, nesavršen i osuđen, te prihvati Krista kao svog Otkupitelja, i pun ljubavi i cijenjenja posveti svoje srce (svoj um, svoju volju) Gospodinu, da odsad ne ugađa sebi nego svom Otkupitelju, Bog je uredio da takvo posvećenje prirodnog uma donosi novi um. To otvara put za primanje svetog uma ili volje Božje, izražene kroz njegovu pisanu riječ. Kako se ona prima u takvo dobro, pošteno, posvećeno srce, ona in-formira (oblikuje) to srce i otvara oči razuma, tako da s novog stajališta (Božjeg stajališta) mnoge stvari imaju sasvim drugačiji vidik. I između ostaloga, biblijska učenja se postupno otvaraju kako se ispunjava stavka po stavka božanskog plana i kako nove značajke plana u razvoju dolaze na red da budu shvaćene. Baš kao što kod astronoma blisko promatranje činjenica i utjecaja koji su već prepoznati često vodi do toga da gledaju u određenim smjerovima tražeći neotkrivene planete, i pronalaze ih, tako je i s tražiteljima duhovnih istina. Jasno razumijevanje i pomno proučavanje poznatog plana vodi postupno, korak po korak, do otkrivanja drugih pojedinosti, dosad nezamijećenih, od kojih svaka samo pridonosi ljepoti i skladu prethodno viđenih istina. Tako je to: "Staza pravednika je kao blistava svjetlost koja svijetli sve jače i jače do savršenog dana" (Izreke 4:18).

Naravno, spisi svih takvih koji imaju svoje volje potpuno podložne Božjem umu, kako je objavljeno u njegovoj Riječi, moraju također biti donekle nadahnuti Božjim duhom, primljenim iz njegove Riječi njihovom potpunom podložnošću njezinu vodstvu. Duh istine nadahnjuje i kontrolira u većoj ili manjoj mjeri ne samo njihova pera, nego i njihove riječi i misli, pa čak i same njihove poglede. Ipak, takvu inspiraciju, zajedničku svim svetima srazmjerno njihovu razvoju, treba kritički razlikovati od posebne i osobito vođene i čuvane inspiracije dvanaestorice apostola, koje je Bog posebno imenovao da budu učitelji crkve i koji nemaju nasljednika u toj službi. Samo dvanaestorica su bila "izabrana", a kada je jedan od njih, Juda, pao iz svoje časne službe, Gospodin je u svoje vrijeme imenovao Pavla na to mjesto; i On nipošto nikada nije priznao druge, nego jasno ukazuje da nikada ni neće priznati druge u toj službi (Otk. 21:14).

Smrću apostola kanon Pisma je zatvoren, jer je Bog tu dao punu i potpunu objavu svog plana za spasenje čovjeka. Nešto od toga bilo je u sažetom obliku koji se otad proširio i širi se i razvija i nastavit će se širiti i svijetliti sve više i više dok savršeni

dan — Milenijsko doba — ne bude u potpunosti uvedeno. Pavao jasno izražava tu misao kada izjavljuje da su Sveti spisi kadri učiniti mudrim za spasenje i da su dostatni. Kada dakle razmotrimo potpunost, sklad, čistoću i uzvišenost Biblije, njezinu starost i čudesno očuvanje kroz propast i oluje šest tisuća godina, mora se priznati da je to najčudesnija knjiga. A oni koji su je naučili čitati s razumijevanjem, koji u njoj vide veliki plan vjekova, ne mogu sumnjati da je Bog bio njezin nadahnuti Autor, kao i njezin Čuvar. Njezina jedina paralela je "knjiga prirode" istoga velikoga Autora.

VRIJEDNI IZVORI ZA PROUČAVANJE BIBLIJE

Da biste saznali više o temama koje se obrađuju u ovom broju, preporučujemo da naručite sljedeći priručnik za proučavanje Biblije:

Božanski Plan Vjekova

Ova se knjiga nudi **BESPLATNO** kako bi se našim čitateljima omogućilo da si mogu priuštiti najbolje dostupno pomagalo za proučavanje Biblije. Naručite primjerak ove knjižice na donju adresu:

Istraživači Biblije u Hrvatskoj
Kneza Branimira 18, 44010 Sisak

ili nam se javite na mob.
095 37 55 619

EMAIL: info@istrazivaciBiblijeuHrvatskoj.com

Svi koji žele besplatan tiskani primjerak knjige mogu nas kontaktirati.